



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Pluimveehouderij Maatschap Vernooij, gemeente Wijk bij Duurstede

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

23 maart 2010 / rapportnummer 2388-27



1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

Maatschap Vernooij wil zijn bestaande leghennenbedrijf, gevestigd Rijndijk 7a, Wijk bij Duurstede, wijzigen en uitbreiden. De bestaande situatie is een legbatterij met mestnadroogstelsysteem met 90.000 leghennen. De wijziging betreft vervanging van de legbatterij door een voliëresysteem en uitbreiding van het aantal dierplaatsen tot 101.520 leghennen. In de nieuwe situatie wordt de bestaande stal gewijzigd en wordt een nieuwe stal gerealiseerd, elk voor 50.760 leghennen.

Bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijk bij Duurstede is een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de vergunningaanvraag wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

In dit richtlijnenadvies geeft de Commissie¹ aan welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten. De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER voldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als in ieder geval de volgende informatie is opgenomen:

- een beschrijving van redelijkerwijs in aanmerking komende alternatieven;
- de effecten van het voornemen op kwetsbare natuur, zoals de Natura 2000-gebieden 'Kolland en Overlangbroek' en 'Uiterwaarden Neder-Rijn' en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het gaat met name om de effecten van de toekomstige emissie en depositie van verzurende en vermes-tende stoffen door het bedrijf;
- de geuremissie van het bedrijf en de mogelijk optredende geurhinder in de omgeving;
- de fijnstofemissie van het bedrijf en de bijdrage ervan aan de fijnstofcon-centratie in de directe omgeving.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is in het MER van belang:

- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal moeten in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en gevoelige objecten voor geur en fijn stof aangegeven staan. Geef ook de topografische namen en de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;
- een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens een zelfde methodiek en detailniveau.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

2. ACHTERGRONDEN

2.1 Probleemstelling en doel

Voor de bestaande situatie is door het bevoegd gezag aan de initiatiefnemer op 6 maart 2001² een revisievergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een legkippenhouderij aan de Rijndijk 7a te Wijk bij Duurstede. Beschrijf in het MER de aanleiding voor en motivering van het voornemen. Beoordeel de uitvoerbaarheid van het plan, waarbij tevens de noodzaak en de locatie van de bedrijfswoning (zie ook § 2.3) wordt beschouwd.

2.2 Wettelijk kader en beleidskader

De startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. In bijlage 3 van dit advies geeft de Commissie een opsomming van mogelijk relevant beleid en relevante wet- en regelgeving. In het MER dienen de consequenties en randvoorwaarden voor het voornemen die hieruit voortkomen te worden uitgewerkt.

Hierbij dient in het bijzonder rekening te worden gehouden met de te verwachten ontwikkelingen rond fijn stof. Wet- en regelgeving zijn sterk in beweging en er wordt gewerkt aan een toetsingskader luchtkwaliteit en landbouw.

2.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld voor de besluitvorming over de aangevraagde Wm-vergunning. De Commissie adviseert in het MER op te nemen welke besluiten nog meer nodig zijn voor de realisatie van het voornemen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet, een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, een watervergunning of een bouwvergunning.

2.4 Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.

De initiatiefnemer heeft het bevoegd gezag verzocht een bedrijfswoning te mogen oprichten, waarbij door de gemeente is geconstateerd dat het bouwvlak mogelijk beperkend is voor de oprichting hiervan.³ In het voornemen is het realiseren van een bedrijfswoning niet opgenomen. Indien blijkt dat de gewenste bedrijfswoning niet op de aangegeven plaats gerealiseerd kan worden, is voor de uitvoering van het voornemen waarschijnlijk een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. In dat geval is het voornemen op grond van de Wet milieubeheer en het Besluit m.e.r. 1994 plan-m.e.r.-plichtig. De Commissie adviseert om dan in overleg te treden over de wijze waarop besluit-m.e.r. en plan-m.e.r. worden uitgevoerd. De Commissie adviseert in dat geval één gecombineerd plan-/besluit-MER te maken.⁴

Als een gecombineerd plan-/besluit-MER gemaakt wordt, dient dit MER ter ondersteuning van zowel de besluitvorming over de milieuvergunning als over

² Op basis van informatie van de gemeente Wijk bij Duurstede. De startnotitie geeft een afwijkende datum.

³ Zie brief gemeente Wijk bij Duurstede d.d. 29 januari 2010 BRMU29012010MERrijndijk.

⁴ Deze mogelijkheid wordt geboden in art. 14.4b Wm.

de bestemmingsplanherziening. Voor de besluitvorming over de bestemmingsplanherziening is het noodzakelijk dat de maximale mogelijkheden die geboden worden in het bestemmingsplan worden beschreven.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Inleiding

In de startnotitie wordt in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van het voornemen. Het voorkeursalternatief en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Geef een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en (ecologisch) gevoelige gebieden opgenomen zijn.

3.2 Voornemen

Ga bij de beschrijving van het voornemen systematisch in op:

- het aantal te realiseren dierplaatsen en het aantal te houden dieren;
- de uitvoering van het voornemen inclusief beschikbare oppervlakten per dier en leefoppervlaktennormen⁵;
- de stallen, inrichting en installaties door middel van een duidelijke tekening, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden, alsmede het BWL-⁶ of Groen Label-nummer. Geef daarbij aan uit welke regeling het Rav-nummer komt;
- de plaatsing en hoogte van de emissiepunten en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassersysteem, in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Geef de milieuvoor- en -nadelen van de te overwegen systemen;
- de uittreedsnelheden van de ventilatielucht waarmee wordt gerekend in de verspreidingsmodellen voor de emissiepunten van de stallen. Geef tevens aan wat de uittreedsnelheden zijn bij maximale ventilatie, indien gebruik gemaakt wordt van centrale afzuiging. Geef dan bovendien aan hoe deze snelheden worden gerealiseerd op basis van een weerstandsberekening van het gehele ventilatiesysteem in samenhang met de capaciteit van de ventilator(en);
- de wijze en capaciteit van de mestbewerking.

Geef een overzicht van de beoogde fasering en planning.

3.3 Referentiesituatie

Geef een beschrijving van de referentiesituatie waarmee de alternatieven worden vergeleken. Gebruik voor de referentiesituatie de vergunde situatie. De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van het milieu in het stu-

⁵ Hierbij dient rekening te worden gehouden met het Legkippenbesluit.

⁶ Meer informatie over de BWL-nummers staat in de toelichting van RAV van 25 september 2006, nr. BWL/2006310778 (staatscourant 24 oktober 2006).

diegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling.

Onder de autonome ontwikkeling wordt de toekomstige ontwikkeling van het milieu verstaan, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Deze toekomstige milieusituatie bestaat uit de ontwikkeling van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten in het studiegebied waarover al is besloten. Houdt hierbij rekening met de ontwikkelingen die volgen uit bestaande wet- en regelgeving, zoals het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij.

3.4 Alternatieven

Werk in het MER redelijkerwijs te beschouwen, onderling onderscheidende alternatieven uit. Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid. Overweeg hierbij naast bedrijfsvoeringalternatieven ook uitvoeringsalternatieven, bijvoorbeeld gericht op de plaatsing van emissiepunten. Geef aan of de verschillende alternatieven kunnen voldoen aan de eisen van de bestaande wet- en regelgeving.

Een belangrijke eis uit de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)⁷ worden toegepast. Houd bij het bepalen van de BBT rekening met de informatiedocumenten over BBT, zoals opgenomen in de bijlage van de Regeling aanwijzing BBT-documenten, waaronder het BREF (best available technology reference document)⁸ voor de intensieve veehouderij. Het kan vereist zijn om verder te gaan dan BBT, wanneer bijvoorbeeld uit de omgevingstoets⁹ blijkt dat lokale kenmerken dit vereisen, of wanneer er een minimalisatieplicht bestaat. Beoordeel in het MER of dit aan de orde is. Werk, indien dat het geval is, in het MER uit hoe voldaan kan worden aan deze extra vereisten.

Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven. Dit geeft meer inzicht in de haalbaarheid van de alternatieven.

3.5 Meest milieuvriendelijk alternatief

Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) uit. Het mma moet:

- uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

De keuze van het mma dient plaats te vinden aan de hand van de meest maatgevende milieuaspecten. Bij de ontwikkeling van het mma adviseert de Commissie om primair aandacht te besteden aan maximale reductie van de

⁷ Dit begrip is opgenomen in artikel 8.11 lid 3 Wm. In de praktijk wordt ook wel de Engelse term 'BAT' ('best available techniques') gebruikt. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

⁸ Dit BREF is een hulpmiddel om de best beschikbare techniek te bepalen.

⁹ Bij de bepaling van BBT dienen de technische kenmerken, de geografische ligging van de installatie en de plaatselijke milieuomstandigheden in acht te worden genomen. Dit wordt de omgevingstoets genoemd.

uitstoot van verzurende en vermestende stoffen, geur en fijn stof, en gebruik van energie door de volgende maatregelen af te wegen:

- toepassing van een luchtwasser waarin met een hoog rendement zowel ammoniak, geur als fijn stof kan worden verwijderd;
- een emissiearm huisvestingssysteem, in combinatie met een luchtwasser;
- warmteterugwinning.

Betrek in de uitwerking van het mma ook het aspect dierenwelzijn.

Omschrijf en onderbouw duidelijk zowel het mma als de afwegingen die hebben geleid tot het mma.

4. MILIEUASPECTEN

4.1 Algemene opmerkingen

Doel van de vergelijking van alternatieven op milieuaspecten is inzicht te geven in de essentiële punten waarop, dan wel de mate waarin, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op verzurende en vermestende stoffen, geur, fijn stof en geluid. Breng daarbij niet alleen de effecten in beeld van de stallen, maar ook van de mestbewerking.

Voor de overige effecten is een kwalitatieve beschrijving voldoende.

4.2 Natuur, vermisting en verzuring

Algemeen

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen de voorgenomen activiteit kan hebben voor de natuur. Beschrijf of er naast de natuur met een beschermde status (zie onder 'gebiedsbescherming' en 'soortenbescherming') ook andere waardevolle natuur voorkomt in de nabijheid van het bedrijf. Geef aan of het bedrijf naast de natuureffecten door verzurende en vermestende emissies¹⁰ nog andere natuureffecten kan hebben, zoals verstoring of verdroging.

Gebiedsbescherming

In het MER moet aangegeven worden waar voor vermisting en verzuring gevoelige gebieden liggen en wat de afstand tot het bedrijf is. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal. Geef aan welke beschermde status de gebieden hebben (bijvoorbeeld Natura 2000-gebied, kwetsbaar gebied in het kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij, Ecologische Hoofdstructuur of beschermd natuurmonument). Geef aan wat de huidige en/of toekomstige emissies van het bedrijf zijn. Geef vervolgens per gebied aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen;

¹⁰ De belangrijkste verzurende en vermestende stoffen zijn: Ammoniak (NH₃), Stikstofoxiden (NO_x) en Zwaveldioxide (SO₂). Stikstofverbindingen hebben een vermestende werking. Voor verzuring geldt dat 1 mol zwaveldioxide 2 mol zuur levert en 1 mol stikstofoxiden of ammoniak 1 mol zuur levert.

- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof¹¹;
- de heersende achtergrondconcentratie van stikstof;
- de deposities op de verschillende gebieden bij de verschillende alternatieven;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur.

Geef daarbij aan of er, in cumulatie met andere activiteiten, een (verdere) overschrijding ontstaat van de kritische depositiewaarden.

Geef aan welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen¹² genomen kunnen worden. Voor de vergelijking van achtergronddepositie, kritische depositiewaarden en bijdrage van het voornemen, adviseert de Commissie gebruik te maken van de eenheid $N_{\text{totaal}}/\text{ha}/\text{jaar}$ ¹³.

Een passende beoordeling moet gemaakt worden als significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden (in cumulatie met andere plannen of projecten) niet kunnen worden uitgesloten. De Commissie adviseert in dat geval de passende beoordeling op te nemen in het MER. Dit zorgt er voor dat de natuurinformatie beter gestroomlijnd wordt, op hetzelfde moment beschikbaar is en in samenhang kan worden bekeken door bevoegd gezag en publiek.

Indien het MER tevens dient als plan-MER moet een passende beoordeling opgenomen worden in het MER.

Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een project of plan alleen mag worden vastgesteld, als uit de passende beoordeling de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁴ met succes wordt doorlopen.

Soortenbescherming¹⁵

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹⁶ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹⁷ en bepaal of verbodsbepalingen overtre-

¹¹ De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor Natura 2000 habitattypen zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654.

¹² Zoals emissiearme huisvesting, toepassing van luchtwassers, emissiearme mestopslag.

¹³ Aagro Stacks drukt uit in ammoniakdepositie. Dit is vergelijkbaar met de N_{totaal} depositie, omdat stallen nagenoeg geen andere stikstofverbindingen uitstoten.

¹⁴ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁵ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹⁶ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

¹⁷ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

den kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats.¹⁸ Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Geurhinder

Geef in het MER:

- een beschrijving van de geurbelasting op de gevoelige objecten in odour units per kubieke meter lucht. Doe dit volgens de in de Regeling geurhinder en veehouderij aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden of kan worden voldaan aan de normen voor geurconcentratie en minimale afstanden die volgen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). Wanneer de gemeente Wijk bij Duurstede in een verordening volgens artikel 6 Wgv andere waarden heeft vastgesteld, dan dienen deze waarden als toetsingskader. Houdt hierbij rekening met het gegeven dat, naast Wijk bij Duurstede, ook in omliggende gemeenten¹⁹ andere waarden voor geurgevoelige objecten van toepassing kunnen zijn;
- een beschrijving van de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen;²⁰
- een beschrijving van de gevolgen voor de geurhinder van de keuze van het soort voer en de mestverwerking inclusief de gevolgen hiervan voor de geurhinder;
- een duidelijke situatietekening van welke (delen van) gebouwen moeten worden gezien als geurgevoelig object en de afstand van deze objecten tot de emissiepunten van de dierenverblijven. Dit vanwege de korte afstand tot verblijfsgebouwen voor personen op het naastgelegen perceel Rijndijk 7.

Voer, gezien de omvang van het initiatief, en de objecten in de omgeving, cumulatieve geurberekeningen uit.

Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder²¹ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is. De Commissie adviseert om bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder gebruik te maken van bijlagen 6 en 7 van de “Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij”.²²

4.4 Luchtkwaliteit

Vergelijking van alternatieven

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van in het

¹⁸ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

¹⁹ De inrichting ligt niet ver van de grens van de gemeenten Utrechtse Heuvelrug (Ut) en Buren (Gld).

²⁰ Bijvoorbeeld de geurpieken die kunnen optreden bij het uitdraaien of afvoeren van mest.

²¹ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, adviseert te werken met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

²² InfoMil, aanvulling van 1 mei 2007, op de Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij van de versie 1.0, 6 maart 2007.

bijzonder fijn stof (PM₁₀)^{23, 24} te beschrijven, ook onder de grenswaarden.²⁵ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007²⁶. Presenteer de resultaten van de berekeningen met verschilcontourenkaarten²⁷ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.²⁸ Laat zien welke alternatieven en mitigerende maatregelen mogelijk zijn om fijn stofemissies zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de luchtkwaliteit te verbeteren.

Toetsing aan wettelijke eisen

Intensieve veehouderijen maken als '*in betekenende mate*'-project (nog) geen onderdeel uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Maak, indien het initiatief zich wel als '*in betekenende mate*' kwalificeert²⁹, aannemelijk dat met het voornemen wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet milieubeheer, of geef aan hoe het betreffende voornemen is aangemeld in het NSL.

Indien het initiatief zich als '*niet in betekenende mate*' kwalificeert, dient aannemelijk te worden gemaakt dat de toename van de concentratie minder dan 3% van de grenswaarde bedraagt. Maak duidelijk dat voldaan kan worden aan de anticumulatiebepaling opgenomen in de AMvB '*niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)*'.³⁰

4.5 Geluid

Breng in het MER de geluidsbelasting door het voornemen in beeld. Toets aan geldende wet- en regelgeving en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij voor de representatieve bedrijfssituatie minimaal in op:

- geluidsemissies en -immissies (op geluidgevoelige bestemmingen) voor de dag-, avond-, en nachtperiode, inclusief regelmatig terugkerende geluidspieken, zoals het laden of lossen van pluimvee, eieren, voer of mest;

²³ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en omdat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen (bijvoorbeeld NO₂).

²⁴ Op termijn moeten voor toetsing aan de Wet milieubeheer ook de consequenties van het voornemen op PM_{2,5} in beeld worden gebracht. Momenteel is echter nog geen goede modellering hiervoor beschikbaar. Bovendien is de PM_{2,5}-emissie bij intensieve veehouderijen zo beperkt, dat schattingen van de bijdrage door het voornemen hieraan geen bruikbare informatie voor de besluitvorming leveren. Op dit moment vraagt de Commissie daarom nog niet om PM_{2,5}-concentraties in beeld te brengen. De Commissie adviseert ontwikkelingen hieromtrent echter goed te volgen.

²⁵ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen immers nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

²⁶ Gebleken is dat in de GCN-bestanden de veehouderijbedrijven niet altijd goed gesitueerd zijn. Dit komt doordat in de GCN-bestanden de lokatie is gebaseerd op het postadres van bedrijven en niet op de daadwerkelijke locatie. De Commissie adviseert daarom bij de berekening van de effecten van het voornemen voor fijn stof zodanig de GCN-gegevens te corrigeren op basis van vergunningsverleningsgegevens.

²⁷ Gebruik hiervoor klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassebreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend zijn.

²⁸ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

²⁹ Dit is het geval als de toename van de concentratie door het project meer dan 3% van de grenswaarde bedraagt.

³⁰ Zie artikel 5 van deze AMvB. Dit is het geval als projecten gebruik (zullen) maken van dezelfde ontsluitingsstructuur en aan elkaar (zullen) grenzen, dan wel in elkaars directe nabijheid (zullen) zijn gelegen tot een afstand van ten hoogste 1000 meter vanaf de grens van de desbetreffende locatie of inrichting. Dit speelt niet als de toename van de concentraties ter plaatse niet meer bedraagt dan 0,1 µg/m³.

- de geluidsbelasting vanwege het (extra) vrachtverkeer dat gerelateerd is aan de inrichting. Geef daartoe een kwalitatieve beschrijving van de geluidsbelasting in de dag-, avond-, en nachtperiode op het wegennet in de directe omgeving van de inrichting en de bijdrage van de inrichting hieraan. Voer deze beschrijving kwantitatief uit, wanneer een knelpunt kan ontstaan voor omliggende woningen.³¹

Ga in op de regels die gelden voor het stiltegebied Overlangbroek en geef aan of en, zo ja, in welke mate het initiatief consequenties heeft voor de stilte in het desbetreffende gebied. Beschrijf in het MER de maatregelen die -indien nodig- worden getroffen om te voorkomen dat de geluidsbelasting op het stiltegebied toeneemt.

4.6 Overige aspecten

4.6.1 **Klimaat en Energie**

Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-zuinig bouwen, aanpassingen in voer voor een reductie van methaanemissie en de wijze en duur van de mestopslag³².

Geef in het MER in hoofdlijnen de energiehuishouding voor het voornemen en de alternatieven weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en eventueel te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht.

4.6.2 **Veiligheid en gezondheid**

Breng de effecten van het voornemen op veiligheid en gezondheid in beeld.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Betrek hierbij compartimentering van de inrichting en de noodzaak van een bedrijfswoning.

Beschrijf in het MER de risico's met betrekking tot zoönosen³³ en de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om deze risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken³⁴.

Onlangs is een consortium³⁵ in opdracht van het Ministerie van VWS gestart met een onderzoek naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezond-

³¹ Dit is aan de orde wanneer woningen zich vlakbij de in- of uitrit van het bedrijf bevinden. Hier zal de geluidsbelasting zwaarder zijn door optrekkend of afremmend verkeer. Gebruik bij de beoordeling of een knelpunt aan de orde is de circulaire van 29 februari 1995 "Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting".

³² Mestopslag kan veel uitstoot van CO₂ en CH₄ veroorzaken.

³³ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

³⁴ Maak hierbij gebruik van het RIVM briefrapportnr. 215011002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie.

³⁵ Hieraan nemen de volgende partijen deel: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

heidsproblemen. De Commissie adviseert om ontwikkelingen hieromtrent goed te volgen.

4.6.3 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoer- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen. Hou daarbij ook rekening met de situatie waarin mest langer moet worden opgeslagen.

4.6.4 Water en bodem

Breng de effecten van het voornemen op het watersysteem via bijvoorbeeld een watertoets in beeld. Besteed daarbij aandacht aan:

- de ligging van het perceel ten opzichte van de beschermingszone van de Rijndijk;³⁶
- de waterbalans van de bedrijfsmatige processen (bedrijfswatersysteem);
- de waterhuishouding van het hele plangebied (hemelwatersysteem) en compensatie van verhard oppervlak;
- de maatregelen om verontreiniging van grond- en oppervlaktewater te voorkomen;
- de locaties en het ruimtebeslag van de infiltratievoorzieningen en de buffers³⁷;
- de onttrekking van grondwater tijdens de bouw van de stallen. Breng de mogelijke consequenties voor de waterhuishouding in beeld.

Geef in dit verband ook aan hoe en hoeveel water via een eigen bron wordt gewonnen en wat dit betekent voor de grondwaterstand. Geef aan hoe reiniging- spoel- en regenwater worden opgeslagen en afgevoerd.

Geef daarnaast aan hoe verspreiding van relevante aanwezige schadelijke stoffen via de bodem voorkomen wordt. Bespreek daarbij in ieder geval de opslag en verwerking van het spuiwater (de wijze van verwerking/afvoer en de hoeveelheid water) ten behoeve van de chemische of gecombineerde luchtwasers, indien deze deel uitmaken van het initiatief of van alternatieven.

4.6.5 Landschap en Cultuurhistorie

In een agrarische omgeving kunnen archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen, zoals bijvoorbeeld oude boerderijen en karakteristieke houtwallen. Neem in het MER een beschrijving op van de archeologische verwachtingswaarden, cultuurhistorische waarden en landschapselementen, als basis voor de effectbeschrijving van alternatieven en varianten. Indien er mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn, dient dit door middel van inventariserend veldonderzoek verder in beeld te worden gebracht. Beschrijf indien aanwezig hoe effecten op archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen of beperkt zullen worden.

³⁶ Zie de zienswijze van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, waarin wordt ingegaan op de ligging ten opzichte van de beschermingszone.

³⁷ Deze dienen om vertraagde lozing van hemelwater dat niet kan worden geïnfilteerd in de bodem te bewerkstelligen.

Geef in het MER aan hoe de inrichting optimaal landschappelijk kan worden ingepast. Besteed hierbij aandacht aan de belevingswaarde en functie van de aanwezige bomenrij. Geadviseerd wordt in het MER een visualisatie van het toekomstige bedrijf op te nemen.

5. VORM EN PRESENTATIE

Om de onderlinge vergelijking van alternatieven te verduidelijken adviseert de Commissie om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet op dezelfde wijze en met het zelfde detailniveau plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen.

6. OVERIGE PUNTEN

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Dit dient om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling om in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek op te nemen. Er bestaat een sterke koppeling tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: Maatschap Vernooij

Bevoegd gezag: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijk bij Duurstede

Besluit: vergunning op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: uitbreiden van agrarisch bedrijf

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: de Wijkse Courant en in de Staatscourant van 11 februari 2010

ter inzage legging startnotitie: 11 februari tot en met 24 maart 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 29 januari 2010

richtlijnenadvies uitgebracht: 23 maart 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ing. M. Pijnenburg

D. Spel (secretaris)

drs. R.A.M. van Woerden

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie en relevante omstandigheden legt de Commissie in de meeste gevallen een locatiebezoek af. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. De Stichtse Rijnlanden, Houten
2. E.J. Veen, Wijk bij Duurstede

BIJLAGE 3: Wettelijk kader en beleidskader

De startnotitie geeft enige informatie over het relevante kader van wet- en regelgeving en beleidskader. De Commissie adviseert het volgende kader van wetgeving, regelgeving en beleid expliciet in het MER te behandelen:

- de Nota Ruimte;
- de provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2005-2015 Utrecht;
- het vigerend bestemmingsplan en landschapontwikkelingsplan gemeente Wijk bij Duurstede;
- relevante regelgeving van de aanliggende gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Buren;
- het beleid voor het Nationaal Landschap (Rivierengebied);
- het beleid voor de Utrechtse Heuvelrug (Nationaal Park);
- de Wet Milieubeheer;
- het milieuplan Provincie Utrecht en provinciale verordeningen;
- de Natuurbeschermingswet 1998;
- de Flora- en faunawet;
- de beoordeling van ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden. Betrek hierbij de wijzigingen in wetgeving bij inwerkingtreding van de Crisis en Herstelwet en de beheerplannen en de Programmatische aanpak stikstofdepositie (PAS), voor zover deze informatie beschikbaar is;
- de beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij;
- de (gewijzigde) Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (RBL);
- de Waterwet (beschermingszone waterkering, watervergunning);
- de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB);
- de cultuurhistorische waardenkaart;
- de Wet op de archeologische monumentenzorg;
- de Gezondheid- en welzijnswet voor dieren (GWWD) alsmede het Legkippenbesluit;
- de te verwachte ontwikkelingen rond volksgezondheid in relatie tot intensieve veehouderijen;
- het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer (Ivb);
- het BREF intensieve pluimvee- en varkenshouderij, de oplegnotitie BREF Intensieve pluimvee- en varkenshouderij (juli 2007, InfoMil) en de overige documenten uit de Regeling aanwijzing BBT documenten;
- de Meststoffenwet in verband met het Uitvoeringsbesluit betreffende de opslagcapaciteit voor mest.

Advies voor richtlijnen voor het MER Pluimveehouderij Maatschap Vernooij, gemeente Wijk bij Duurstede

Maatschap Vernooij wil zijn bestaande leghennenbedrijf, gevestigd Rijndijk 7a, Wijk bij Duurstede, wijzigen en uitbreiden. De wijziging betreft vervanging van de legbatterij door een voliëresysteem en uitbreiding van het aantal dierplaatsen tot 101.520 leghennen. In de nieuwe situatie wordt de bestaande stal gewijzigd en wordt een nieuwe stal gerealiseerd. Bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijk bij Duurstede is een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer aangevraagd.

ISBN: 978-90-421-2993-1



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

